

BEURONSKA UMETNOST. ANGEL
V MONTECASSINO.

DANTE ALIGHIERI: LA DIVINA COMMEDIA.

PREVEL IN RAZLOŽIL J. D.

III. del: RAJ.

Spev XXV.

Že od XXIII. speva se s pesnikom nahajamo — kakor smo že opetovano omenili — na osmem nebesu, na nebu zvezd (cielo stellato). V prejšnjem spevu (XXIV.) je delal — kakor smo videli — Dante pred sv. Petrom izpit iz vprašanj o veri; v spevu XXV. pa ga dela pred apostolom Jakobom iz vprašanj o krščanskem upanju.

V uvodu speva (vv. 1—12) dá pesnik v slovečih terecinah duška svojemu zemeljskemu ali zgolj človeškemu upu, da bo njegova vélika, sveta pesnitev, ki je delo neba in zemlje (il poema sacro, al quale ha posto mano e cielo e terra) končno vendarle premagala mržnjo njegovih sovražnikov in mu priborila vrnitev v rojstno mesto Firenco, v lepo stajo (il bello ovile), kjer je kot jagnjec nekoč mirno spaval. (V letu 1316 je bila Firenca sicer res vse pregnance povabila, naj se vrnejo domov, toda pod tako sramotnimi pogoji, da jih Dante ni mogel sprejeti: Njegovo zemeljsko upanje se torej ni izpolnilo in ostal je pregnanec do smrti.)

Iz iste družbe blaženih, iz katere je bil malo prej prišel sv. Peter, stopi zdaj apostol Jakob st., češčen posebno v Komposteli na Španskem, kjer je njegov grob. Ko se oba apostola najprej pozdravita in si zaradi blaženosti, ki jo pri Jagnjetu uživata, srečo voščita, obstaneta pred pesnikom, obdana s tako bleščobo, da pesniku kar vid jemlje. Beatrice pa se obrne s prošnjo do apostola Jakoba: »V svoji poslanici si nekdaž pisal: ‚Kdor izmed vas potrebuje modrosti, naj jo prosi od Boga, ki jo vsakomur v obilnosti deli, ne da bi kaj očital, in se mu bo dala‘, stavi temu-le vprašanje o krščanskem upanju, saj si bil v trojici apostolov, katero je Jezus sosebnost odlikoval, vselej simbol upanja, kakor je bil Peter simbol vere in Janez ljubezni.« In apostol Jakob nato pesniku: »Le pogum! Tu pri nas se izpopolni vse, kar je na zemlji nepopolnega.« Po

teh bodrilnih besedah vtorega (t. j. drugega) svita — prvi je bil sv. Peter! —, se pesnik osmeli, da dvigne oči k obema apostoloma, ki sta pred njim kakor dve gôri (ai monti). In sv. Jakob nadaljuje: »Ker ti je nebes vladar podelil to posebno milost, da si pred svojo smrtjo smel pogledati k nam, prvakom nebeškega dvora, te vprašam: 1. Kaj je upanje? 2. Diči upanje tvojo dušo? 3. Kaj je vir tvojega upanja? (Vv. 13—48.)

Na drugo izmed teh treh vprašanj brž odgovori Beatrice sama, ker bi pač ponižnost pesniku branila, govoriti o svojih krepostih, in pravi: »Kakor lahko sam čitaš v Bogu, ima ta-le krščansko upanje kakor noben drug kristjan; saj zato je smel pred smrtjo priti v nebeški Jeruzalem. Na drugi dve vprašanji, stavljeni samo zato, da bo Dante na zemlji lahko pripovedoval, kakó ljubiš krščansko upanje, naj Ti pa sam odgovori, saj mu to ne bo težko, pa tudi ne povod za baharjio; in božja milost naj ga pri odgovoru podpira!« (Vv. 49—63.)

Na prvo vprašanje D. odgovori z besedami slavnega bogoslovnega pisatelja Petra Lombarda, zvanega magister sententiarum: »Spes est certa expectatio futurae beatitudinis veniens ex gratia Dei et ex meritis praecedentibus.« (Vv. 64—69.)

Na tretje vprašanje pa pravi: »Vir upanja so mi Davidovi psalmi, n. pr. ps. 9, 11: ‚Sperent in Te, qui noverunt nomen Tuum‘, in pa Tvoja poslanica, ki nas pozivlje k upanju na več mestih.« (Vv. 70—81.)

Vesel tako lepega odgovora zastavi nato sveti Jakob še četrto vprašanje: Kaj pa ti obeta krščansko upanje? In Dante odgovori: »Predmet krščanskega upanja je napovedan v sv. pismu obojega zakona. V starem zakonu govori prerok Izaija (LXI, 7), da bo človek v Raju prejel dvojno odelo: poveljčano telo in poveljčano dušo. In pomen tega dvojnega odela še podrobneje razlaga Tvoj rodni brat sv. Janez Ev. v Skrivnem razodetju (7, 9, 13—17).« Po tej slovesni izpovedi krščanskega upanja ves nebeški dvor zapoje psalma IX. vrstico enajsto: »Sperent in Te...« (Vv. 82—99.)

Zdaj nastopi iz zhora blaženih tretji svit, sveti Janez Evangelist. Takó svetel je, da bi zemski mesec (pol decembra, pol januarja), v katerem zvečer, kadar solnce zahaja, vzhaja ozvezdje Raka, imel noči vse svetle in bi torej cel mesec bil en sam dan, ako bi le ena zvezda ozvezdja takó sijala kakor apostol. In kakor če družica na svatbi s čudovitim notranjim mirom stopi v kôlo, le da s tem časti nevesto, ne pa iz lastnega slavohlepja, takó stopi tretji apostol v kôlo prejšnjih dveh apostolov. Beatrice jih vsa zamaknjena gleda. (Vv. 100 do 117.)

Ker so nekateri iz evangelija sv. Janeza (XXI. pogl.) sklepali, da je ta apostol morda tudi s telesom v nebesih, pesnik napeto gleda v svit, če bi res zapazil teló, a pri tem skoro oslepi, iz ust apostola samega pa čuje resnico, da sta samo dve osebi s telesi v Raju, Kristus pa Marija. (Vv. 118—129.)

Po apostolovem odgovoru kôlo namah obstane, kakor časih vesla, kadar mornarji zagledajo čer